



ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Jana Svatoně a soudců Pavla Šámala (soudce zpravodaje) a Davida Uhlíře o ústavní stížnosti stěžovatele **B. B. R. B. F. S.**, t. č. ve Vazební věznici, zastoupeného Mgr. Petrem Horáčkem, LL.M., advokátem, sídlem Na Zbořenci 276/14, Praha 2 – Nové Město, proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. března 2024 č. j. 14 To 33/2024-626 a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. ledna 2024 č. j. Nt 408/2023-586, za účasti **Vrchního soudu v Praze** a **Městského soudu v Praze**, jako účastníků řízení, a **Vrchního státního zastupitelství v Praze** a **Městského státního zastupitelství v Praze**, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

I. Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 7. března 2024 č. j. 14 To 33/2024-626 bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. března 2024 č. j. 14 To 33/2024-626 se ruší.

III. Ve zbylé části se ústavní stížnost odmítá.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Stěžovatel se ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí pro tvrzené porušení svých ústavně zaručených práv na soudní ochranu a zákazu mučení a krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestu.

2. Z ústavní stížnosti, jejích příloh a vyžádaného spisu Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) sp. zn. Nt 408/2023 se podává, že Soud první instance v Tunisu rozsudkem ze dne 18. 5. 2021 uznal stěžovatele, tuniského občana, v jeho nepřítomnosti vinným za drogovou trestnou činnost, které se měl dopustit v roce 2019, a odsoudil jej za to k trestu odnětí svobody na doživotí. V roce 2023 byl stěžovatel zadržen v České republice na základě tuniského zatýkacího rozkazu a byl vzat do předběžné vazby. Tuniská strana poté požádala o vydání stěžovatele k výkonu trestu.

3. Městský soud napadeným usnesením rozhodl, že vydání stěžovatele je přípustné. S ohledem na uplatněné námitky zejména shledal, že stěžovatel nebude při výkonu trestu podroben krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu. Městský soud kvůli odsouzení stěžovatele v jeho nepřítomnosti a indikace o zhoršujícím se stavu lidských práv v Tunisku požádal tuniskou stranu o doplnění diplomatických záruk, které poté shledal dostatečnými pro znění tuniských zákonů a umožnění monitoringu zacházení se stěžovatelem. Rozhodné rovněž bylo, že stěžovatel nijak nedoložil, že je politickým oponentem, vůči kterým v Tunisku může směřovat porušování lidských práv. Stěžovatel dále mimo jiné odkazoval na to, že jeho bratr byl odsouzen v témže trestním řízení, avšak německá strana jej do Tuniska nevydala. Městský soud však návrh na doplnění dokazování rozhodnutím německé strany zamítl pro nadbytečnost.

4. Právní zástupce stěžovatele podal proti napadenému usnesení městského soudu v den jeho vyhlášení (dne 23. 1. 2024) blanketní stížnost s tím, že ji doplní po doručení písemného vyhotovení téhož rozhodnutí. Dne 6. 2. 2024 bylo právnímu zástupci doručeno písemné vyhotovení napadeného usnesení městského soudu. Dne 8. 2. 2024 stěžovatel městskému soudu zaslal odůvodnění stížnosti. Městský soud dne 29. 2. 2024 předložil spis k rozhodnutí Vrchnímu soudu v Praze (dále jen „vrchní soud“), aniž však do spisu zahrnul doručené odůvodnění stížnosti.

5. Vrchní soud poté napadeným usnesením stížnost stěžovatele zamítl. Uvedl, že blanketní stížnost zůstala neodůvodněná, avšak přesto napadené usnesení městského soudu přezkoumal i s ohledem na dosavadní námitky stěžovatele. Shledal, že se městský soud se všemi námitkami stěžovatele řádně vypořádal, zejména že stěžovatel neuvedl konkrétní informace k jeho tvrzení, že byl křivě obviněn, že se městský soud konkrétně zabýval dostatečností poskytnutých diplomatických záruk a že z ničeho nevyplývá, že vedení trestního řízení proti stěžovateli v Tunisku bylo politicky motivované. Rovněž shledal nadbytečným návrh na doplnění dokazování vyžádáním německého rozhodnutí o nepřipustnosti vydání bratra stěžovatele do Tuniska v téže trestní věci.

II. Argumentace stěžovatele

6. Stěžovatel tvrdí, že městský soud nesprávně zhodnotil záruky a ujištění poskytnuté tuniskou stranou; stěžovatel konzistentně popsal vady tamějšího trestního řízení, v němž byl v nepřítomnosti odsouzen na doživotí, především že bude souzen pro jiné zločiny, a že mu proto hrozí trest smrti. Stěžovatel přitom nabízel zásadní důkaz o stavu lidských práv v Tunisku, a to rozhodnutí německé strany ve věci vydání svého bratra; německý prokurátor žádost o vydání ani nepředložil tamnímu soudu. Sám stěžovatel však toto rozhodnutí nemůže obstarat, protože se netýká jeho samotného. Tunisko je zemí, kde nyní erodují záruky právního státu a kde pod tlakem mezinárodní migrace zesiluje represe v trestním řízení. Samotný fakt, že stěžovatel byl odsouzen v nepřítomnosti na doživotí a toliko na základě svědectví spoluobviněného učiněného po delší době ve vazbě naznačuje, že záruky spravedlivého procesu v Tunisku vnímají jinak.

7. Stěžovatel odkazuje na rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva (rozsudky ze dne 4. 9. 2014 ve věci *Trabelsi proti Belgii*, č. 140/10 a ze dne 7. 9. 2023 ve věci *Compaoré proti Francii*, č. 37726/21), podle které je třeba podrobně přezkoumat diplomatické záruky poskytnuté dožadujícím státem. Tím spíše, jde-li o hrozící vydání k výkonu trestu odnětí svobody na doživotí. Tuniská strana neposkytla konkrétní ujištění, že stěžovatel nebude ušetřen neodvolatelného trestu. Konečně stěžovatel upozorňuje na procesní chybu v nynějším řízení, neboť navzdory tvrzení vrchního soudu stěžovatel včas zaslal doplnění blanketní stížnosti. Vrchní soud sice přezkoumal rozhodnutí městského soudu jako celek, avšak s některými stížnostními námitkami se proto nevypořádal. Stěžovatel k ústavní stížnosti přiložil přípis, v němž městský soud uznává, že odůvodnění stížnosti nebylo dříve založeno do spisu pro administrativní pochybení téhož soudu.

III. Vyjádření účastníků a vedlejších účastníků řízení

8. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkům a vedlejším účastníkům řízení o ústavní stížnosti.

9. Vrchní soud ve vyjádření uvedl, že mnohé námitky stěžovatele byly uplatněny již v průběhu řízení. Vrchní soud usnesení městského soudu přezkoumal v celém rozsahu. Avšak v situaci, kdy městský soud vrchnímu soudu odůvodnění stížnosti nepostoupil, nemohl se logicky s tam obsaženými konkrétními námitkami stěžovatele vypořádat. Vrchní soud dodává, že je běžné, že stížnost není dodatečně odůvodněna, a proto stěžovatele k odůvodnění stížnosti v nynější věci neurgoval.

10. Městský soud ve vyjádření zdůraznil, že si k rozhodnutí vyžádal všechny potřebné materiály, včetně doplnění diplomatických záruk. Je pravdou, že stěžovatel stížnost řádně a včas odůvodnil, ale spis byl předložen vrchnímu soudu bez odůvodnění stížnosti. Přesto městský soud považuje ústavní stížnost za nedůvodnou.

11. Státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze ve vyjádření uvedla, že soudy měly při rozhodování o vydání k dispozici všechny potřebné podklady. Není zřejmé, jak by mělo německé rozhodnutí ve věci bratra stěžovatele být pro nynější věc relevantní. Stěžovatel se ostatně ani nepokusil zajistit si překlad listiny do českého jazyka. Vrchní státní zastupitelství se k zaslané ústavní stížnosti nevyjádřilo.

12. Soudce zpravodaj zaslal doručená vyjádření stěžovateli na vědomí a k případné replice. Stěžovatel využil této možnosti; v replice však toliko uvedl, že vzhledem k obsahu doručených vyjádření lze odkázat na obsah ústavní stížnosti.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

13. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení podle zákona o Ústavním soudu. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v nichž byla vydána rozhodnutí napadená ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná, protože stěžovatel vyčerpал dostupné prostředky k ochraně svých práv, resp. žádné další k dispozici neměl (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*).

V.

Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

14. Ústavní soud přezkoumal napadená rozhodnutí. Poté, co se seznámil s vyžádaným spisem a doručenými vyjádřeními, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je částečně důvodná. Vrchní soud totiž v rozporu s právem stěžovatele na soudní ochranu rozhodl o stížnosti stěžovatele, aniž v důsledku administrativního pochybení zohlednil řádné a včasné doplnění původně blanketní stížnosti. Napadená usnesení rovněž postrádají adekvátní a věcné odůvodnění k důkaznímu návrhu stěžovatele a relevantní judikatuře Evropského soudu pro lidská práva.

Administrativní pochybení městského soudu a rozhodnutí vrchního soudu bez zohlednění odůvodnění stížnosti

15. Podle vskutku ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu platí, že rozhodne-li soud o opravném prostředku v rozporu se skutečným stavem věci z důvodu předložení neúplného soudního spisu kvůli administrativní chybě soudu, jde o zásah do práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) toho, kdo opravný prostředek podává [srov. např. nálezy ze dne 9. 11. 2005 sp. zn. IV. ÚS 445/04 (N 208/39 SbNU 209), ze dne 5. 12. 2013 sp. zn. III. ÚS 281/12 (N 210/71 SbNU 477), ze dne 1. 9. 2020 sp. zn. III. ÚS 2130/20 (N 176/102 SbNU 53) či ze dne 22. 9. 2020 sp. zn. III. ÚS 1992/20 (N 188/102 SbNU 161)]. Není přitom rozhodné, že jde o pochybení soudu nalézacího [srov. např. nálezy ze dne 6. 10. 1998 sp. zn. I. ÚS 460/97 (N 114/12 SbNU 137), ze dne 23. 11. 2000 sp. zn. III. ÚS 329/2000

(N 176/20 SbNU 245) či ze dne 12. 12. 2012 sp. zn. IV. ÚS 2040/12 (N 203/67 SbNU 599)], ani zda soud, který rozhodoval o opravném prostředku, v souladu s tzv. revizním principem napadené rozhodnutí nalézacího soudu přezkoumal v celém rozsahu [srov. např. bod 14 nálezu ze dne 25. 9. 2014 sp. zn. I. ÚS 2346/14 (N 177/74 SbNU 543)].

16. V nynější věci městský soud uznal svoje pochybení zaslat vrchnímu soudu stěžovatelem dříve avizované a včas podané odůvodnění jeho stížnosti. Stejně tak vrchní soud uznal, že odůvodnění stížnosti skutečně k dispozici neměl a s tam uvedenými námitkami se nevypořádal. Totéž vyplývá ze spisu.

17. Uvedená východiska požadavků na vypořádání se s řádně podaným opravným prostředkem dopadají i na nynější věc. Vrchní soud v důsledku pochybení městského soudu při vedení spisu rozhodl o stížnosti stěžovatele, aniž měl k dispozici její včas a řádně doručené odůvodnění. Jak Ústavní soud rovněž ověřil z vyžádaného spisu, odůvodnění stížnosti skutečně obsahuje konkrétní argumentaci a věcnou polemiku se závěry rozhodnutí městského soudu. Pochybení městského soudu tedy nemůže jít k tíži stěžovatele. Napadené usnesení vrchního soudu proto odporuje právu stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

Nedostatečné vypořádání se s návrhem stěžovatele na doplnění dokazování rozhodnutím v jiné obdobné věci a judikaturou Evropského soudu pro lidská práva

18. Přestože uvedené administrativní pochybení městského soudu projevující se v neústavnosti napadeného usnesení vrchního soudu samostatně ob stojí jako důvod pro zrušení tohoto rozhodnutí, Ústavní soud se rovněž v zájmu efektivní ochrany ústavně zaručených práv stěžovatele v dalším řízení vypořádal rovněž s některými námitkami vůči odůvodnění napadených usnesení. Ústavní soud nepovažuje za obhajitelnou a racionální reakci na důkazní návrh stěžovatele na vyžádání rozhodnutí německých orgánů o nezpůsobilosti vydání jeho bratra do Tuniska v téže trestní věci. Stěžovatel k odůvodnění stížnosti proti napadenému usnesení městského soudu mimo jiné přiložil překlad výrokové části tohoto rozhodnutí německé strany. Pro zhodnocení přípustnosti vydání stěžovatele je přitom nutné se s důvody nevydání bratra stěžovatele v téže věci přinejmenším vypořádat.

19. Z dosavadních poznatků se podává, že jde o tutéž trestní věc a též vydání do Tuniska. Vyšlo-li by najevo, že německá strana například nepřijala poskytnuté diplomatické záruky nebo shledala vydání nepřipustné z jiného důvodu, bylo by nutné z pohledu práva na řádné a adekvátní odůvodnění (vyplývajícího z práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny) znát věcný důvod, proč má na tyto okolnosti česká strana jiný náhled. Doplnění dokazování tímto rozhodnutím skutečně není nadbytečné. Sám stěžovatel přitom předkládá rozumné důvody, proč nemůže toto rozhodnutí sám získat. Vrchnímu soudu rovněž nic nebrání německou stranu kontaktovat a řádně identifikované rozhodnutí si vyžádat, včetně požadovaného překladu, aby se s jeho obsahem mohl vypořádat.

20. Dále je nutné soustředit svoji pozornost na požadavky vyplývající z judikatury Evropského soudu pro lidská práva k hodnocení poskytnutých diplomatických záruk

z hlediska hrozby porušení zásady *non-refoulement* [§ 186 a násl. rozsudku ze dne 17. 1. 2012 ve věci *Othman (Abu Quatada) proti Spojenému Království*, č. 8139/09], obzvláště pak při vydání pro výkon trestu odnětí svobody na doživotí, existují-li důvody domnívat se, že půjde o trest bez možnosti podmíněčného propuštění (§ 52 a násl. rozsudku ze dne 29. 6. 2023 ve věci *Bijan Balahan proti Švédsku*, č. 9839/22). Uvedená rozhodnutí obsahují konkrétní a věcná kritéria pro posouzení okolností nynější věci. Takové komplexní zhodnocení případu podle nich napadená rozhodnutí postrádají.

21. Oba nedostatky v odůvodnění napadených usnesení vrchního soudu přitom představují rovněž porušení práva stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny jako chybějící náležité odůvodnění přiměřené významu námitek stěžovatele, respektive chybějící věcné vypořádání se s relevantní judikaturou (viz bod 16 nálezu ze dne 12. 6. 2024 sp. zn. III. ÚS 600/24).

VI. Závěr

22. Ústavní soud tudíž podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona napadené usnesení vrchního soudu zrušil. S ohledem na zásadu minimalizace zásahů do činnosti soudů Ústavní soud rozhodl o zrušení toliko napadeného usnesení vrchního soudu, protože již tím se otevírá vrchnímu soudu prostor se s námitkami stěžovatele adekvátně vypořádat a rovněž stěžovateli se otevírá prostor svoje další námítky nadále uplatňovat. Ve zbylé části proto Ústavní soud ústavní stížnost odmítl jako návrh nepřijatelný podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu. Rozhodl tak bez nařízení ústního jednání, neboť od něj nebylo možné očekávat další objasnění věci (§ 44 téhož zákona).

23. Úkolem vrchního soudu v novém řízení bude rozhodnout o stížnosti stěžovatele znovu na základě úplné spisové dokumentace. Dále si vyžádá stěžovatelem odkazované rozhodnutí německých orgánů a s jeho závěry se věcně vypořádá. Totéž platí pro uvedenou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva. Všemi těmito pokyny je vrchní soud v dalším řízení vázán, protože představují *ratio decidendi* tohoto nálezu.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 10. července 2024

Jan Svatoň
předseda senátu